

Moderna Museets Vänner

Pris: 75kr

FRITT FÖR MEDLEMMAR I MODERNA MUSEETS VÄNNER

NO 1 2017

Vändonation i samlingen

Georges Adéagbo,
[Une partie de l'installation]
"La naissance de Stockholm..!", 2014.
Fotograf: Albin Dahlström

Bor du i Malmö, eller har vägarna förbi i vinter, så har du möjlighet att se en del av Georges Adéagbos installation *La naissance de Stockholm..! / Stockholms födelse..!* på Moderna Museet. Verket donerades av Moderna Museets Vänner 2014 och ingår i utställningen *Konstnären* som visas fram till den 19 februari. I sin konst utgår Adéagbo ifrån den stad som bjudit in honom, undersöker och utforskar dess arkitektur, historia, kultur och de hundratals andra aspekter som skapar en plats identitet. Genom kedjor av associationer, självbiografiska referenser och kulturell översättning skapar han en sorts "kunskapens arkeologi" där nya berättelser uppstår. Det verk som just nu visas på Moderna Museet Malmö är en träbox med plexiglas innehållande objekt av olika slag, bland annat pocketböcker ur Stieg Larssons Millennium-serie och en glasprydnad till minne av den ryska u-båten U127s grundstötande i Blekinge skärgård, 1981. □

Johanna Broman

Johanna Broman är redaktör för tidningen Moderna Museets Vänner.

Var du där?

Den 16 maj 1961 ordnade Moderna Museets Vänner en oförglömlig fest inför öppnandet av utställningen *Rörelse i konsten*. Var du med på festen? Eller har du hört någon berätta något från den?

Moderna Museets Vänner sextiofyraåriga historia rymmer så många häpnadsväckande minnen och anekdoter och vi är många som vill höra dem. Så kära vän till Moderna Museet, hör av dig till oss med dina minnen som på något sätt hör ihop med Moderna Museet och Moderna Museets Vänner. Det kan vara

något du har hört eller något du upplevt själv. Det kan vara händelser från Moderna Museets första tid eller något som har hänt alldeles nyligen. Minnena samlar vi ihop och delar sedan med oss till alla som, på ett eller annat sätt, vill höra ihop med Moderna Museet. Skriv till oss på Moderna Museets Vänner: mmv@modernamuseet.se □

Anna Hegnell

Anna Hegnell är verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner.

Moderna Museets Vänner
inbjudningskort till utställningen
Rörelse i konsten 16 maj 1961.
© Albin Dahlström/Moderna Museet.

- 2 Vändonation i samlingen
Johanna Broman
Var du där?
Anna Hegnell
- 3 Kära Vänner!
Lena Josefsson
- 4 Annika Eriksson: Det sociala
Joa Ljungberg
- 7 Vem ska få Moderna Museets
Vänners Skulpturpris 2017?
- 8 Bellas boktips
Bella Farrensteiner
Prestigefyllt utmärkelse till Sveriges
främsta konstsamlare
- 9 *Moment: Loulou Cherinet*
Vardagligheternas betydelse
Johanna Broman
- 10 Marina Abramović –
Liv som konst som liv
Lena Essling
- 15 Med Nordisk konst i fokus
John Peter Nilsson
- 16 Följ med till Venedigbiennalen
och Documenta &
Skulptur Projekte
Anna Hegnell
- 18 Historia, experimentlusta
och nya perspektiv
Ann-Sofi Noring och Daniel Birnbaum
- 20 Tisdagsklubben
- 22 Vännernas Vänner
- 23 Vimmel Thomas Schütte
- 24 Vernissageinbjudningar

Moderna Museets Vänner Årgång 59 NO 1 2017

Ansvarig utgivare: Lena Josefsson
Redaktör: Johanna Broman
Biträdande redaktör: Anna Hegnell
Grafisk form: BankerWessel

Särskilt tack till Moderna Museet/Bildbyrån

För insänt material ansvaras ej
© Respektive upphovsman

Moderna Museets Vänner
Anna Hegnell
Box 163 82, 103 27 Stockholm
Tel 08-5202 3650
Plusgiro: 15 30 65-8
mmv@modernamuseet.se
modernamuseet.se/mmv
ISSN 1402-8875

Omslaget:
Marina Abramović,
The Artist is Present, 2010
Performance, 3 månader,
The Museum of Modern Art,
New York, NY 2010.

© Marina Abramović/
Bildupphovs rätt 2017

Moderna Museets
Vänner

MODERNA MUSEET

Lena Josefsson, ordförande i Moderna Museets Vänner.
Foto: Moderna Museet/Prallan Allsten

Kära Vänner!

Ett nytt år har dragit igång och det är full fart på museet både i Stockholm och i Malmö. Även i vänföreningen är det full fart, men vi har under det senaste året blivit lite färre medlemmar. Det hänger förmodligen ihop med en osäkerhet på vad som gäller kring fri entré-reformen som trädde i kraft för ett år sedan. För att se samlingarna behöver man inte betala, men om man vill ta del av de tillfälliga utställningarna, som till exempel höstens publiksuccé med Yayoi Kusama, eller vårens stora utställning med Marina Abramović, så måste man betala en entréavgift om cirka 150 kr. Om man inte är med i vänföreningen förstås, då är det alltid fri entré!

Vi medlemmar är en kärntrupp som på många sätt fungerar som museets ambassadörer. Vi kanske tar med oss en vän, eller berättar för bekanta om olika utställningar och aktiviteter som vi har njutit av. Vi gör att museet lever överallt, inte bara innanför sina väggar. Ofta är vi verkligen i första ledet. Vår egen vernissage ligger ibland före själva pressvisningen och vi är alltid extra informerade om vad som händer på museet. Jag tänker också på hur kul och exklusivt det är att få läsa exempelvis Joa Ljungbergs artikel om hur utställningen med Annika Eriksson tar form. Man känner sig nästan delaktig i processen.

Under våren är det alltså dags för performancekonstens "leading lady", Marina Abramović, att ta plats på museet i Stockholm. En retrospektiv som spänner över verk från fem decennier och som ibland är så gränslöst utlämnande att det gör ont. Det är en utställning du helt enkelt inte får missa. Du får mer kött på benen om du läser intendenten Lena Esslings text mitt i tidningen. Nästa gång du är på museet i Stockholm tycker jag inte heller att du ska missa att

titta in i Pontus Hulténs visningsmagasin. Där är det alltid något spännande på gång. Och som Daniel Birnbaum och Ann-Sofi Noring skriver i sin krönika så kommer visningsmagasinet under våren att utvecklas till en modernistisk wunderkammer.

2017 är verkligen ett megakonstår. Vart tionde år sammanfaller nämligen Venedigbiennalen som hålls vartannat år, Documenta som hålls vart femte år och Skulptur Projekte i Münster som går av stapeln vart tionde år. Moderna Museets Vänner är naturligtvis på plats på alla tre. Du kan läsa mer om evenemangen och våra spännande resor på sidorna 16–17. Min egen första Documenta-resa 2002 var en riktig superkick och ögonöppnare. Det är helt fantastiskt att resa med de bästa tänkbara ciceronerna – Moderna Museets intendenten.

I slutet av förra året hade jag äran att vara med vid en ceremoni där konstsamlarna och donatorerna Anna-Stina Malmborg och Gunnar Höglund fick motta en regeringsmedalj för sina enastående insatser för den moderna konsten. Det var ljuv musik i mina öron när kulturminister Alice Bah Kuhnke påminde om hur viktig vår vänförening är och har varit. Och jag kan inte annat än hålla med Daniel Birnbaum som i en artikel i decembernumret av samhällsmagasinet Fokus delade med sig av det härliga livsrådet "Ge konsten en chans, ditt liv kommer att bli rikare och roligare". Jag har bara en sak att tillägga: Att vara med i Moderna Museets Vänner är ett enkelt sätt att ge konsten en chans och att vara den riktigt nära. □

Lena Josefsson

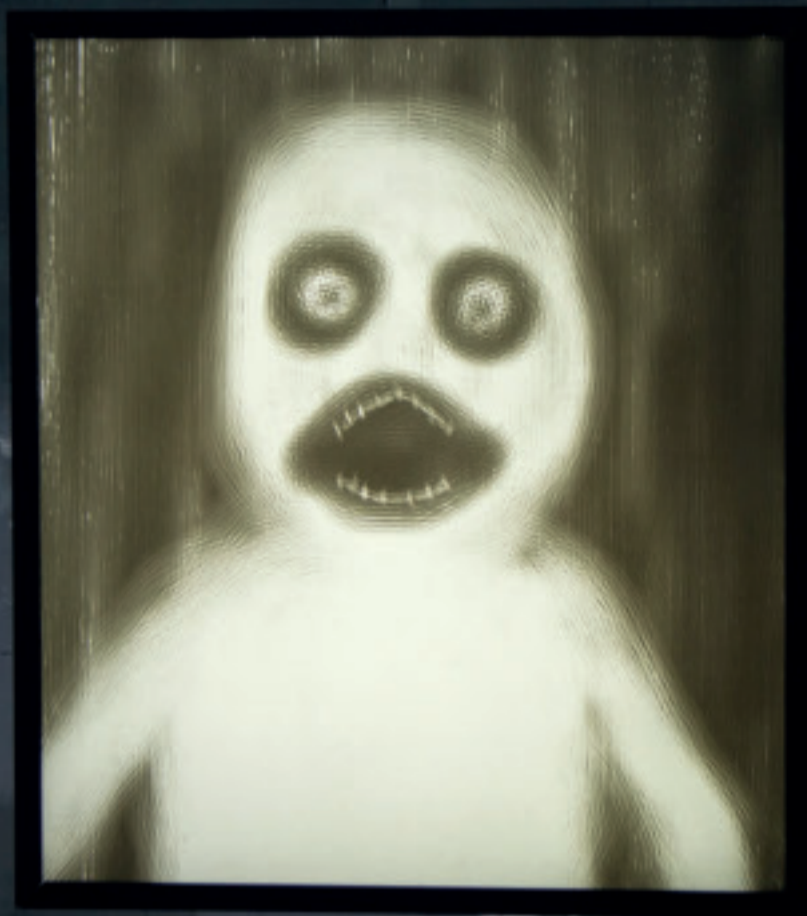
Lena Josefsson är ordförande för Moderna Museets Vänner.

Annika Eriksson: Det sociala

Under våren visar Moderna Museet Malmö en stor separatutställning med konstnären Annika Eriksson. Det blir den första stora genomlysningen av konstnärskapet i hennes födelsestad Malmö, och erbjuder ett unikt tillfälle för den svenska publiken att bekanta sig med en av landets internationellt mest uppmärksammade konstnärer. Intendenten Joa Ljungberg ger oss en exklusiv inblick i utställningsprocessen.

Text av Joa Ljungberg

Something is here nothing is here (Horror) är en upplyst skylt som sakta skiftar mellan ljus och mörker. Den installerades ursprungligen i en tunnel i den ryska staden Novosibirsk, 2015.
© Annika Eriksson

I skrivande stund befinner vi oss mitt i produktionsprocessen och varken Annika Eriksson eller jag, som curerar utställningen, vet exakt var vi kommer att landa. Men vi har en titel: *Det sociala*. Det är en titel som bokstavligen uttrycker vad flertalet av Annika Erikssons verk faktiskt handlar om, nämligen om hur vi interagerar och organiserar oss som människor. När vi spånade om titlar fastnade Annika Eriksson för engelskspråkiga Wikipedias definition av begreppet *social*, som något som avser "en egenskap hos levande organismer och som tillämpas hos populationer av både människor och djur". Vidare som något som hänvisar till "organismers kollektiva samexistens, oavsett om de är medvetna om den eller inte, och oavsett om interaktionen är frivillig eller ofrivillig".

Många av de verk som kommer att ingå i utställningen genomsyras av en förtätad atmosfär som också inger en besynnerlig känsla av en plats, eller en tillvaro, någonstans mellan verklighet och fiktion. Återkommande är också upplevelsen av en cirkelrörelse i tiden – mellan ett förflutet som är borta och en framtid som ännu inte har ägt rum. Flertalet verk speglar Annika Erikssons intresse för stora samhällsomvandlingar, förändringar av det offentliga rummet, och för glappen som kan uppstå när samhällsvisioner förpassas till historien innan nya hunnit ta form. Som exempel kan

nämnas *In Preparation for a Psychodrama* som Annika Eriksson producerade i samarbete med Statens konstnärskommitté 2016, som en del av curatören Lisa Rosendahls projektserie om industrisamhällen i förändring. Filmen utspelar sig i Grängesbergs Folkets park där vi möter en grupp unga människor som tycks ha fastnat i en tidsbubbla. Vilset rör de sig i en miljö som formats av tidigare ideal och trevande tycks de försöka kommunicera med varandra och kanske till och med skapa något nytt tillsammans, alltmedan de väntar på en framtid som inte tycks vilja ge sig tillkänna. Sedan gruvdriften lagts ned i Grängesberg har förutsättningarna för orten förändrats radikalt. Ett liknande öde har drabbat många andra platser runt om i Europa och *In Preparation for a Psychodrama* berör sålunda en av vår samtids största sociala förändringsprocesser, nämligen industrisamhällets nedmontering.

Hur lever vi tillsammans, vilken sorts samhällen skapar vi, vad pågår i marginalerna och i övergångsfasen från ett samhälle till ett annat? I stor utsträckning handlar Annika Erikssons konstnärskap om mellanmänniska relationer men också om samspelet mellan människor och djur. I verket *I am the dog that was always here* (2013) möter vi tiotusentals gatuhundar som plockats bort från sin invanda hemkvarter och istället dumpats någonstans i Istanbuls utkanter, som

ett led i mångmiljonstadens gentrifi ringsprocesser. En annan video, *The Community* från 2010, porträtterar en grupp katter som tidigare levtt som älskade husdjur men som av olika skäl övergivits och nu bor tillsammans i en av Istanbuls parker. När nattens mörker drar in över parken söker de värme och trygghet hos varandra. Sittandes och liggandes trängs de på en liten matta som någon barmhärtig människa lagt ut på den cementerade marken.

Intressanta beröringspunkter går att finna mellan flera av Annika Erikssons verk och det akademiska ämnet *djurstudier*, där forskare undersöker människors förhållande till djur, nu och i det förflutna. Det är ett minst sagt komplext förhållande. I ena stunden älskar vi djur som familjemedlemmar, för att i nästa stund reducera dem till "kött av odefinierat ursprung". Vår benägenhet att degradera djurs känslor och liv (utifrån våra egna behov) ger oss möjligheten att begå bestiiska handlingar mot andra levande varelser utan att för den sakens skull känna oss särskilt hemiska. Under upprepade tillfällen i historien har liknande degraderande mekanismer lett till fasansfulla brott mot människor, och frågan är om inte djuren som vi möter

i Annika Eriksson verk i viss utsträckning faktiskt också kan tolkas som metaforer för människor. För närvarande arbetar Annika Eriksson med ett nytt verk som kommer att bestå av flera delar och som i dagsläget just har titeln *Det sociala*. Det ser ut att kunna bli ett verk som smälter samman med den arkitektoniska gestaltningen av utställningen, och som på så sätt också kommer att erbjuda en meningsbärande struktur för de andra verken att vistas i. Som utställning kommer *Det sociala* att beröra flera psykologiska och socio-ekonomiska förändringsprocesser i vår samtid där flera av verken på ett märkligt sätt rör sig mellan minnen och framtidsvisioner. Tillsammans tror jag att de kommer ta med oss på en tidsresa där utopiska löften från det förgångna kommer att smälta samman med föreställningar om nya möjliga framtider. □

Vernissage!

Välkommen på vernissage den 10 mars. Moderna Museet Malmö. Se sista sidan för inbjudan.

Tisdagsklubb!

Välkommen till Tisdagsklubben den 11 april "Konstnärssamtal: Annika Eriksson". Se sid 20 för hela programmet.

Annika Eriksson är en av Sveriges internationellt mest uppmärksammade konstnärer. Hennes verk har ställts ut runt om i världen, bl a på Hayward Gallery och Cubitt Gallery (London), Mori Art Museum (Tokyo), Platform (Istanbul), Hamburger Bahnhof och Neue Nationalgalerie (Berlin), Townhouse Gallery (Kairo), Wattis Institute for Contemporary Art (San Francisco), samt på biennialerna i Istanbul, Shanghai, Sheffield, Sao Paulo, Dakar och Venedig. I Sverige har Annika Eriksson bl a ställt ut på Moderna Museet, Tensta Konsthall, Malmö Konstmuseum, Index och Göteborgs Konstmuseum och har gjort stora produktioner med Mobile Art Production, BAC, IASPIS och Statens konstråd. Annika Eriksson föddes 1956 i Malmö. Hon utbildade sig på Malmö konsthögskola 1985–1990 och är idag bosatt i Berlin.

Joa Ljungberg är utställningsintendent på Moderna Museet Malmö och har bland annat curerat det omfattande utställningsprojektet *THE NEW HUMAN*, samt separatutställningarna *Rip Image* med Tala Madani, and *Europe will be stunned* med Yael Bartana, *Till allt som jag kan bli* med Ursula Mayer och *Flickan, Monstret och Gudinnan* med Niki de Saint Phalle. Joa Ljungberg har tidigare curerat flera offentliga konstprojekt för Statens konstråd. Hon har även arbetat som konstnärlig ledare för Göteborgsbiennalen 2007: *Rethinking Dissent* och som co-director och curator för Tiranabiennalen 2009: *The Symbolic Efficiency of the Frame*. Joa Ljungberg föddes 1976 i Uppsala och är utbildad vid Uppsala Universitet, University of Warwick och Goldsmith College, University of London (ENG).

Ovan:

Annika Eriksson, *Something is here nothing is here (Horror)*, 2015.

© Annika Eriksson

Annika Eriksson, *Past Lives Selector*, stillbild från video, 2016.

© Annika Eriksson

Annika Eriksson, *In Preparation for a Psychodrama*, stillbild från video, 2015.

© Annika Eriksson

Vem ska få Moderna Museets Vänners Skulpturpris 2017?

Moderna Museets Vänner delar vartannat år ut ett skulpturpris till en aktiv svensk konstnär. Nu är det dags att nominera till 2017 års pris – gör det du också!

1

2

3

4

5

Moderna Museets Vänners Skulpturpris har sedan 1950 tilldelats en svensk konstnär nominerad av medlemmarna i Moderna Museets Vänner. Prissumman är på 300 000 kronor vilket gör det till ett av de största konstnärspriserna i Sverige.

Konstnärliga tekniker är inte alltid entydiga och många konstnärer rör sig mellan olika medier när de skapar. Juryns arbete innebär därför att också bedöma genreöverskridande konstnärskap med betoning på tredimensionella installationer.

Nomineringen till Moderna Museets Vänners Skulpturpris 2017 är öppen fram till sista april. Därefter utses pristagaren av en jury som 2017 består av Moderna Museets överintendent Daniel Birnbaum, Moderna Museets Vänners ordförande Lena Josefsson, Konstnären Kristina Jansson, curatören Stephanie Hessler och konstkritikern Lars-Erik Hjertström Lappalainen. Hösten 2017 presenteras pristagaren vid en egen utställning på Moderna Museet i Stockholm. □

Skicka din nominering senast den 30 april 2017 till:
mmv@modernamuseet.se eller
Moderna Museets Vänner Box 16382
103 27 Stockholm

Årets jury utgörs av av

1. Lars-Erik Hjertström Lappalainen

Curator, konstkritiker och redaktör för siten tsnok.se, som undervisar i teori på flera svenska konsthögskolor. Under 2017 kommer han ut med en bok om passivitet och samtidskonst i samarbete med Jonatan Habib Engkvist.

2. Stefanie Hessler

Curator och skribent från Tyskland. Tillsammans med Carsten Höller är hon grundare av utställningsrummet *Andquestionmark* i Stockholm. Hon var co-curator för den 8:e *Momentum Biennalen* i Moss, Norge (2015), och har bl.a. kurerat utställningar på *Museu de Arte Moderna* i Recife, Brasilien och *Flora* i Bogotá, Colombia.

3. Kristina Jansson

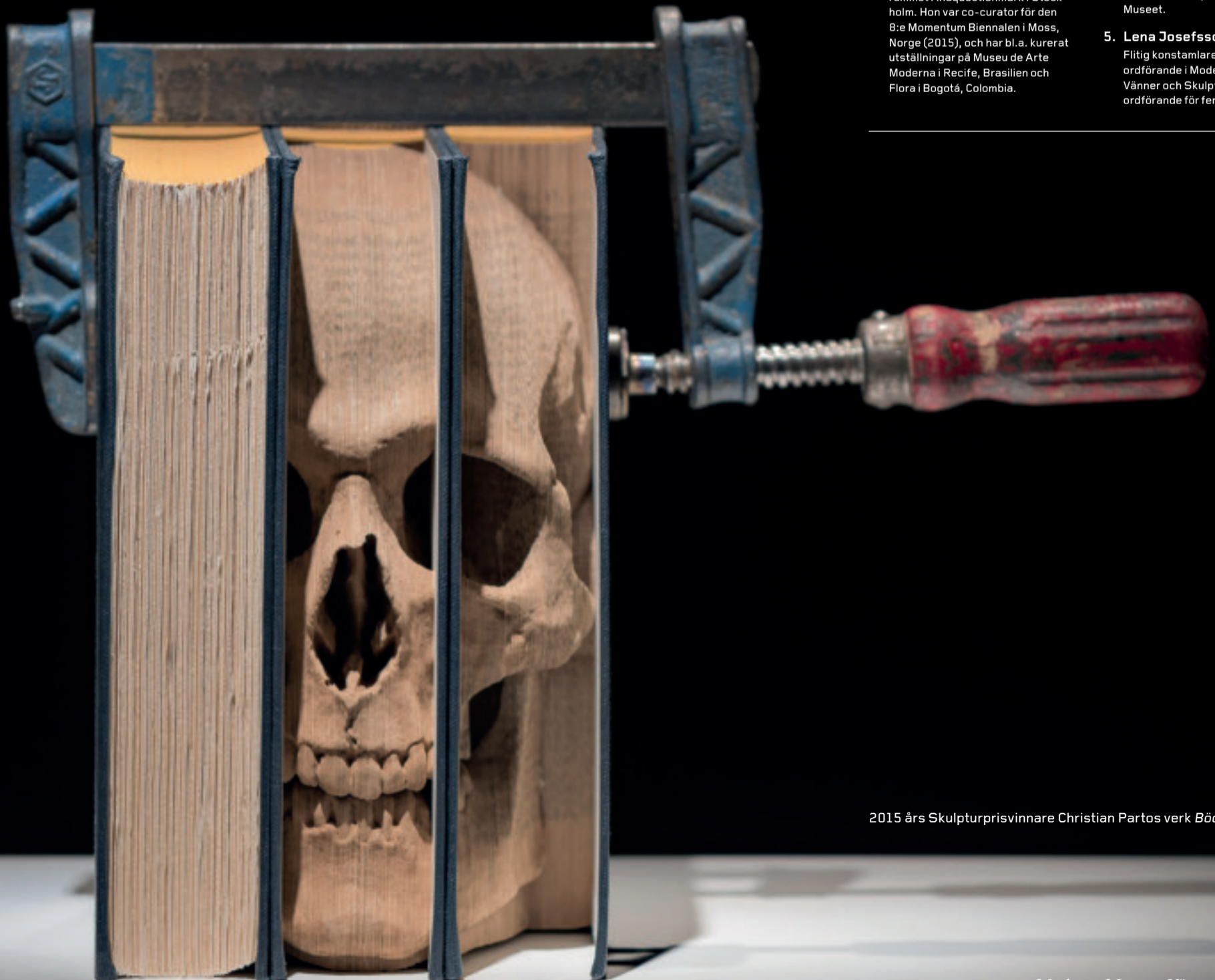
Målare som ställs ut regelbundet i Sverige och utomlands, nu senast separat på *Andrehn-Schiptjenko* och *Borås Konstmuseum*, samt i gruppställningar bl.a. i *New York*, *Uppsala konstmuseum* och *Hangmen Projects*. Hon undervisar på konsthögskolor i Sverige och Helsingfors, samt är ledamot i *Kungliga Konstakademien* sedan 2015.

4. Daniel Birnbaum

Överintendent på Moderna Museet.

5. Lena Josefsson

Flitig konstnär som är ordförande i Moderna Museets Vänner och Skulpturprisjuryns ordförande för femte året.

2015 års Skulpturprisvinnare Christian Partos verk *Böcker*.

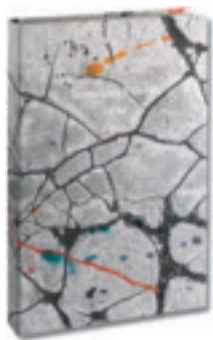
Exklusivt för Moderna Museets Vänner tipsar Bella om böcker inför en detaljrik vår fylld av personlighet.

Bella Farrensteiner är bokinköpare för Butiken på Moderna Museet.

MASAHISA
FUKASE- HIBI

Mack Books

MMV pris 10%: 540 kr
MMV 20% kupong: 480 kr
Ord. pris: 600 kr

Detta är en vackert inbunden fotobok som bara är 16 × 26 cm och visar upp en av den japanske fotografen Masahisa Fukases sista bildsviter från tidigt 1990-tal. Fukase, född 1934 i Hokkaido, har i Hibi tagit silvergelatinfotografier av vägytor, det är närbilder på till exempel sprucken asfalt, slitna övergångsställen, kapsyler i vägkanten och har sedan färglagt de svartvita fotografierna med bläck i olika färger. Det är en intim och personlig liten bok som ger det där extra – där motiv, bindning, papper och format skapar en alldeles speciell bokmagi.

CHRISTINE
ÖDLUND –
AETHER &
EINSTEIN

Skira

MMV pris 10%: 288 kr
MMV 20% kupong: 256 kr
Ord. pris: 320 kr

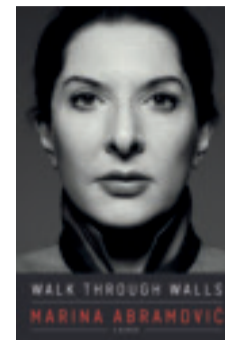

Denna monograf presenterar konstnären Christine Ödlund och kom ut i samband med hennes separatutställning på Magasin 3, hösten 2016. Ödlunds konst öppnar upp en hel värld med detaljerade studier av naturfenomen från olika perspektiv genom laborerande med korsreferenser till vetenskap, esoterisk kunskap och musik. Hennes gestaltning är i form av installationer, musik, skulptur och fantastiska akvareller. Allt ifrån teosofi till växters interaktion och kommunikation behandlas i denna rikt illustrerade bok, med intressant text. Mycket tankeväckande och inspirerande.

MARINA ABRAMOVIĆ –
WALK THROUGH
THE WALL /
GÅ GENOM VÄGGAR

Crown Archetype/
Bromberg förlag

Pris: Fint vänpris – håll utkik!

Inslutning till vår utställning med Marina Abramović vill jag rekommendera denna nyutkomna självbiograf. Jag har tyvärr inga egna ord för den, då vi ännu inte har fått den levererad. Det har hittills varit en omskriven och ibland också omstridd bok som spänner över Abramovićs fem decennier långa karriär. "En livshistoria som nästan är lika spännande och extraordinära som hennes banbrytande performance" (Bookdata). Och visst måste hon ha en livshistoria värd att läsa, en av vår tids största konstnärer, även kallad "The grandmother of performance art". Svensk utgåva kommer ut i mitten av februari, översatt av Linda Skugge. Det ser vi fram emot.

Prestigefylld utmärkelse till Sveriges främsta konstsamlare

Anna-Stina Malmberg och Gunnar Höglund är sedan många decennier två av landets viktigaste konstsamlare och donatorer. I november 2016 tilldelas de medaljen *Illis quorum meruere labores* för sin ovärderliga insats att sprida sin kärlek till konsten.

Text av Anna Hegnell

Den 9 november 2016 överlämnade kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke medaljen *Illis quorum meruere labores* av åttonde storleken till Anna-Stina Malmberg och Gunnar Höglund för deras mångåriga insatser för att göra viktiga verk inom den moderna konsten tillgängliga för allmänheten.

Docenten Anna-Stina Malmberg och professorn Gunnar Höglund är sedan 1960-talet två av Sveriges viktigaste konstsamlare och donatorer. Anna-Stina var ordförande för Moderna Museets Vänner mellan åren 1986 och 1997. De har flera gånger gjort betydande donationer till Moderna Museet, senast år 2015 då de skänkte 50 miljoner kronor till Anna-Stina Malmbergs och Gunnar Höglunds stiftelse, för förvärv av konst till Moderna Museet. Donationen är den största i museets historia.

Vid ceremonin på regeringskansliet höll kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke detta tal till Anna-Stina Malmberg och Gunnar Höglund:

Daniel Birnbaum har sagt att "med Anna-Stina Malmbergs och Gunnar Höglunds donation börjar ett helt nytt kapitel i Moderna Museets historia. Något liknande har museet inte varit med om på årtionden".

Genom era generösa donationer bidrar ni till att göra Moderna museet till en av flera magiska platser i Sverige, om än unik, där alla ges möjlighet att komma i närkontakt med de fantastiska verk vi gemensamt förvaltar – samt förstärker Moderna museets ledande position i Norden med en av Europas bästa samlingar av modern och samtida konst. Det gläder mig att ni haft en sådan lång och fin relation, fyllt av tillit och gemensamt intresse, med Moderna museets ledning. Som jag förstod det, finns det verkligen en lång kärlekshistoria mellan er och Moderna

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke tillsammans med Gunnar Höglund och Anna-Stina Malmberg, mottagare av medaljen *Illis quorum meruere labores* av åttonde storleken.
Foto: Helena Långström/Regeringskansliet

Museet. Anna-Stina, din relation till Moderna Museet sammanfaller med den till Gunnar, som tydligen bjöd med sin kurskamrat, dig, under medicinstudierna på konstdate för att se Picassos Guernica 1956. Man kan ju säga att ni hade er första dejt på Moderna Museet. Ni förenades i konstintresset och vid sidan av läkaryrket har ni rest världen runt, besökt gallerier och konstnärer och sedan 1960-talet byggt upp den unika samling vi känner till. Denna kärlekshistoria har sedan konkretiserats genom dina tolv år som ordförande för Moderna museets Vänner mellan 1986 och 1998 och genom ett antal donationer i form av verk och pengar som nu kommer generationer till del.

*Det ni utgör en grund för är egentligen mycket mer än donationer. Det är investeringar, i människors inre och i det svenska samhället i stort, som ni båda Anna-Stina och Gunnar härmed största glädje och respekt får ta emot Sveriges Regerings varma tack konkretiserat i medaljen *Illis quorum meruere labores*. □*

Illis quorum-medaljen instiftades år 1785 och är den äldsta regeringsmedaljen. Inskriften betyder "Åt dem vars gärningar gör dem förtjänta av det". Medaljen används för att belöna insatser för kulturella, vetenskapliga och andra allmännyttiga ändamål. Medaljen finns i guld och av artonde, tolfte, åttonde och femte storleken. Den delas ut till i genomsnitt sju personer per år.

Anna Hegnell är verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner.

Hon har tidigare varit verksam både som svetsare och målare, men det är genom rörlig bild och berättande som Loulou Cherinet gjort sig känd världen över. I vår visar Moderna Museet i Stockholm utställningen *Moment: Loulou Cherinet*, där språk och makt står i centrum. Intendenten Fredrik Liew berättar för redaktör Johanna Broman hur han ser på utställningen.

Moment: Loulou Cherinet

Vardagligheternas betydelse

Text av
Johanna Broman

JB Loulou Cherinet är etablerad i både Sverige och utomlands och har arbetat med olika uttryck och konstformer genom åren. Hur skulle du beskriva *Moment: Loulou Cherinet*?

FL Utställningen innehåller främst video där metoden är ”berättande” och ämnen som ”språk” och ”skillnad” står i fokus för innehållet. De två verk som bildar stommen i utställningen är, till sin form, dokumenterande middagsamtal. I *White Women* från 2002 berättar ett antal svarta män om sina erfarenheter av vita kvinnor. I ett nytt verk har Cherinet på motsvarande sätt bjudit in personer ur några av de grupper som i medier och arbetsmarknadsstatistik inkluderats

i ”utanförskapet”. Tillsammans söker de efter historier och erfarenheter av ”innanförskap”.

JB Varför är hennes konst viktig att visa just nu?

FL Loulou Cherinet bearbetar saker som har karaktär av att vara ganska vardagliga i sin konst. Till exempel etablerat språkbruk, mönster och konventionella sätt att tänka och definiera. Men för att dessa ord och tankar förekommer vardagligt i människors liv betyder det inte att de är oskyldiga och neutrala, tvärtom. Hur vi talar, beskriver och tänker på den verklighet som omger oss är extremt laddat, politiskt och har stor betydelse för hur vi exempelvis bildar en gemenskap. I utställningen understryker Cherinet hur språk forcerar makt och kan omskapa verkligheten snarare än att beskriva den. Vår värld befinner sig i ett politiskt laddat läge som saknar motstycke för de flesta av oss som lever idag, i detta sammanhang kan det låta futilt att sätta fokus på nyanser i språket – men det är i själva verket helt centralt.

JB Du talar om språket som har en central plats i Cherinets verk, på vilket sätt?

FL Språket och samtalet är ju de sätt som vi människor huvudsakligen kommunicerar med varandra på, därför är det ett enormt laddat område som Cherinet intresserat sig för. Låt mig ta Cherinets nya verk som exempel. Hon har alltså bjudit in personer ur några av de grupper som i medier och arbetsmarknadsstatistik beskrivits som ”utanförskapet”, till ett middagsamtal. Varje gäst har tagit med sig en berättelse om en människa som lever i ”innanförskap”. Ordet ”utanförskap” dök upp i Svenska Akademiens ordlista första gången 1986 och dess innebörd har över tid genomgått flera förändringar, sin rådande betydelse fick ordet under valrörelsen 2006 då det förknippades med Nya Moderaterna och Alliansens ”arbetslinje”. Ordet ”innanförskap” saknas fortfarande i ordlistan och den gemenskap som ”innanför” betecknar är helt obestämd. Utanförskapet är också negativt laddat, något man ”riskerar att hamna i”, ”kan falla ned i”, osv. Genom att lansera motsatsparet innanför/utanför kan man med andra ord säga att det år 2006 skapades ett utanförskap som inte tidigare fanns. Man hade kunnat välja ett annat sätt att beskriva samhället vi lever i, där gemenskapen snarare än åtskillnaden människor emellan hade betonats. Det motsvarande händer också i användandet av det andra motsatsparet som förekommer i utställningen: svart/vit. Genom en språklig logik som grundar sig på skillnad och negativa definitioner skapas helt enkelt verkligheten i enlighet med hur det talas om den.

JB Har du något favoritverk i utställningen?

FL Att få möjlighet att producera nya verk med levande konstnärer är ett av de stora glädjeämnen i mitt arbete. Därför är jag mest nyfiken på det nya verk som är under arbete.

JB Om du fick ge besökarna några ord på väg in i utställningen, vilka skulle de vara?

FL Det får bli åtta ord: Tänk. På. Vad. Du. Säger. Det. Har. Betydelse. □

Loulou Cherinet är konstnär och arbetar även som professor på Konstfack i Stockholm. Det nya verk som produceras för utställningen på Moderna Museet är en fristående fortsättning på ett projekt som sattes igång för Göteborgs internationella konstbiennial (GIBCA) 2015.

Utställningen arrangeras av Fredrik Liew som är intendent för utställningar och samling på Moderna Museet tillsammans med Ulf Eriksson, intendent för förmedling på Moderna Museet.

Tisdagsklubb!

Välkommen till Tisdagsklubben den 14 mars ”Konstnärssamtal: Loulou Cherinet”. Se sid 20 för hela programmet.

Loulou Cherinet, *White Women*, 2002, stillbild från video.
© Loulou Cherinet

Performancekonstnären Marina Abramović arbetar i skärningspunkten mellan scenkonst och bildkonst. Hennes verk undersöker relationer och hierarkier, och kräver ibland att vi släpper taget om en lineär tidsuppfattning eller idén om ett eget jag. Ändå är den egna upplevelsen och det personliga ansvaret centralt i Abramovićs verk. Frågor om existensen och konsten ställs på sin spets på sätt som provocerar och berör. Nu visas en retrospektiv över fem decenniers arbete på Moderna Museet i Stockholm.

Text av Lena Essling

Marina Abramović

Liv som konst som liv

Vänster sida:

Marina Abramović,
Black Clouds Coming, 1970.
© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017

Marina Abramović,
The House with The Ocean View,
Performance, 12 days
Sean Kelly Gallery, New York, 2002.
© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017
Foto: Attilio Maranzano

Den här sidan:

Marina Abramović,
Rhythm 10, Performance
1 hour, Museo d'Arte Contemporanea
Villa Borghese, Rome, Italy, 1973.
© Marina Abramović / Bildupphovsrätt 2017

Marina Abramovićs liv liknar ibland en roman, och kan tyckas omöjligt att skilja från själva konstnärskapet – kanske också för att hon så ofta hämtat ur det i sitt eget arbete. Hon växer upp i ett privilegierat men kärlekslöst hem i Belgrad, med föräldrar som båda är tidigare partisaner och krigshjältar under Tito. Delar av barndomen bor Marina med sin djupt troende mormor, och hon präglas tidigt av både kommunistiska och ortodoxt kristna ideal.

Redan som tolvåring får hon ateljé hemma och på konstskolan målar hon – närmast maniskt upprepade serier av motiv som våldsamma bilolyckor eller studier av moln. Hon söker samtidigt andra uttrycksformer och inspireras av de avantgardistiska konstnärer som samlas på *Studentski Kulturni Centar*, ett kulturhus öppnat av Tito där konsten tillåts vara fri just i skydd av sin institutionalisering. Här ställer hon 1971 ut ett enkelt jordnötsskal fäst på väggen med en nål, vars skugga upprepar molnformen från hennes måleri. Hur lyfter man in molnet i rummet? Den enkla presentationen tar steget rakt förbi objektet till något samtidigt tidsligt och immateriellt.

Marina Abramović fortsätter genom hela sin produktion att återkomma till verk som tycks vilja upphäva all fysisk form och omsättas i ren sinnesupplevelse, men som samtidigt blir monumentala i sitt sätt att elektrifiera en plats eller rymd. Anslaget är lätt, men ambitionen i själva verket ändlös och skalan utan betydelse – som i det tidiga instruktionsverket *Connect the Stars*, en inbjudan att genomkorsa universum. I ljudkonsten hittar hon under en tid ett medium som laddar platser med nya förutsättningar och förvandlar dem med de enklaste medel.

Men när Marina Abramović funnit performance lämnar hon snart alla andra uttrycksformer. Hon går längre än de flesta och utsätter sig för smärta för att nå ett högre stadium av medvetande. Också i väst prövades gränser på liknande sätt, men med annan laddning

– att uppträda avklädd eller anarkistiskt är per definition en politisk handling i ett system med övervakning. I sina tidigaste, mest omskakande performanceverk som *Thomas Lips* eller *Rhythm 0* skapade Abramović ett strikt dramaturgiskt ramverk som liknar martyriets eller mysteriens spelens, ofta uppbyggda kring symboler som korset eller den kommunistiska stjärnan.

När uppbrottet från Belgrad och det strikta föräldrahemmet är ett faktum vid 29 års ålder, blir det möjligt först i och med en övergångsrit – performanceverken *Freeing the Voice*, *Freeing the Memory* och *Freeing the Body* utgör en exorcism i tre faser. Därefter kan steget tas ut i Europa för ett liv med den tyske konstnären Ulay i Amsterdam. Det finns under 1970-talet på flera håll en tendens att upplösa gränserna mellan finkultur och subkultur, att låta livet vara konst och konsten liv. Men sällan så genomfört som hos Abramović och Ulay – det blir början på ett liv tillsammans som i sig är ett pågående verk.

De beskriver sig själva som muterade till en organism, en tvåhövdad varelse som framför sina laddade *Relation works* kring dualitet och symbios på utställningar och festivaler. Deras framträdanden är elektriska, går inte att ta ögonen från eller glömma. De delar en extrem uthållighet och en konstnärlig vision att driva sin praktik till det yttersta. Mellan framträdandena lever de ett nomadiskt liv i sin skåpbil runtom Europa, i ständig rörelse i enlighet med sitt gemensamma manifest.

Under 1980-talet blir upptäcksresorna längre, till Thailand, Indien, Australien, Kina och Tibet – de fördjupar sin kunskap om meditation i dialog med tibetanska munkar, sikher och australiska urinvånare. Abramović och Ulay experimenterar och utvecklar en teknik för att sitta i timmar, i dagar, alltmer intresserade av att tänja den tidsliga aspekten av sina verk, som i *Nightsea Crossing*. Från 1970-talets anarkism och fysiska utsatthet, till 1980-talets intresse för distans och fri rörlighet mellan roller och kulturella identiteter.

Det mest påtagliga exemplet på hur platsen även här blir del av verket är deras avslutande gemensamma performance, *The Lovers*. De arbetar under flera år med förberedelserna för sin förening i äktenskap, i en vandring från var sin sida av den 6 000 km långa kinesiska muren. Men under tiden förändras allt och verket blir ett långt farväl där de i tre månader färdas längs muren för att mötas – och skiljas. Ett monumentalt avslut på ett livsverk som under en tid tycks lämna de båda utan tydlig riktning. Hur agerar man ensam när hela ens uttryck är uppbyggt kring dualitet?

Under 1990 och 2000-talen arbetar Marina Abramović främst med installationer, objekt och performance inför kamera, stilla och rörlig. Hon återkommer till starka uppgörelser med våldet och konflikterna i forna Jugoslavien, som *Balkan Baroque* på Venedigbiennalen 1997. Sittande på en hög av koben i en mörk källarlokal nynnar Abramović folksånger och skrubbade ruttnande knotorna dagar i sträck – som för att förgävas två sig ren från skuld. Efter att först ha blivit inbjuden av den jugoslaviska paviljongen men sedan refuserad för sin idé, får hon enorm internationell uppmärksamhet som del i huvudutställningen och belönas med Gulddlejonet.

I *House with the Ocean View* prövar hon efter sin flytt till New Yorken tillvaro i extrem exponering under tolv dagar av tystnad och fasta, i en återgång till relationell live performance. Här utvecklar hon en språklös kanal till sin publik som ger den kraft arbetet kräver. Först med den lärdomen kan steget tas till det enskilda, tysta mötet med en ström av besökare på MoMA i New York i *Artist is Present*. Verket som redan är en klassiker öppnade räckvidden i Abramovićs

verk, som hittills begränsat sig till konstvärlden. Vad som kan ses som en trilogi av publika performanceverk dras till sitt yttersta i *512 Hours* på Serpentine Gallery i London. Ett projekt där konstnären väljer att helt tona ned sin egen närvaro – från oraklets centrala position till en av många deltagare och ledsagare, som gemensamt skapar förutsättningarna för en upplevelse som bygger på allas initiativ och ansvar.

Vårens retrospektiv över Marina Abramović spänner över mer än fem decenniers arbete och omfattar måleri, fotograf, objekt, installation, film och – i sin kärna – en oöverträffat inflytelserik produktion av performanceverk. Hon kallar den här utställningen *The Cleaner* – en titel som säger något om hennes egen syn på resterna efter ett konstnärsliv som reducerar allt till ett här och nu. Fokus i hennes senaste arbeten är att öppna upp de låsta positionerna mellan konstnär, publik och institution. Precis vad det kommer att innebära för hennes utställning och projekt på museet i vår är i skrivande stund omöjligt att säkert säga. □

Lena Essling är curator för *Marina Abramović – The Cleaner* samt intendent med ansvar för film- och videosamlingen på Moderna Museet, där hon har genomfört utställningar som *Adrián Villar Rojas: Fantasma* (med Matilda Olof-Ors), *Cindy Sherman: Untitled Horrors*, *Eija-Liisa Ahtila: Parallella världar* och *Tabaimo*. Hon har även ansvarat för screenings och produktioner med konstnärer som Harun Farocki, Natalia Almada, Yinka Shonibare, Omer Fast och Wael Shawky. Vid Venedigbiennalen 2015 curerade hon den svenska utställningen med Lina Selander.

Vernissage!

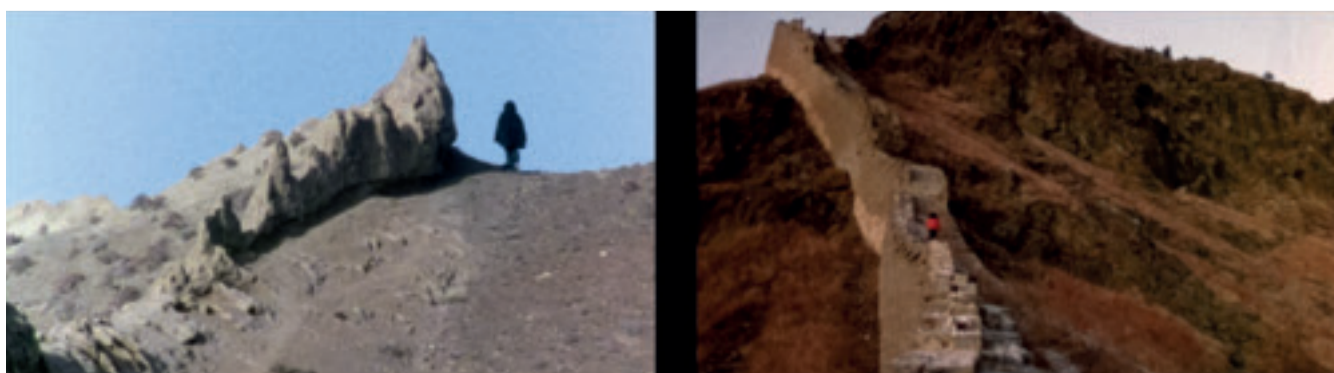
Välkommen till vernissage i närvaro av konstnären. På Moderna Museet Stockholm den 15 februari. Se sista sidan för inbjudan.

Tisdagsklubb!

Välkommen till Tisdagsklubben den 21 februari "Lena Essling om Marina Abramović – The Cleaner". Se sid 20 för hela programmet.

Marina Abramović,
Balkan Baroque,
Performance, 4 days, 6 hours
XLVII Biennale Venice
June, 1997.

© Marina Abramović/Bildupphovsrätt 2017

Föregående uppslag:

Marina Abramović,
The Artist is Present,
Performance 3 months,
The Museum of Modern
Art, New York, NY 2010.

© Marina Abramović/
Bildupphovsrätt 2017

Vänster:

Marina Abramović/Ulay,
The Lovers,
Performance, 90 days
The Great Wall of China
March-June, 1988.

© Marina Abramović/
Bildupphovsrätt 2017

Med Nordisk konst i fokus

Han avslutade nyligen sitt uppdrag som chef på Kunsternes Hus i Oslo, för att ta över chefskapet på Malmö Konsthall och kurera Nordiska paviljongen vid Venedigbiennalen 2017. För Moderna Museets John Peter Nilsson berättar Mats Stjernstedt om Norden som konstscen, chefskapets utmaningar och biennialens betydelse.

Text av John Peter Nilsson

Mats Stjernstedt
Foto: Åsa Lundén / Moderna Museet

JPN Du varit chef på Kunsternes Hus i Oslo sedan 2011. Du kom då som tidigare verksamhetsledare på Index i Stockholm. Vad tycker du är den största skillnaden mellan konstlivet i Stockholm kontra Oslo?

MS Skillnaden ligger kanske mer i detaljerna än i de stora strukturerna. Mycket av det jag uppskattade med Stockholm fanns också i Oslo, till exempel att det gick både snabbt och lätt att starta samarbete och dialog med andra institutioner. Något som jag inte var förberedd på var att Oslos konstliv befann sig i början av en uppåtgående spiral. Det är en väldig aktiv och energität konststad, delvis tack vare ett fungerande stödsystem för olika typer av utställningsplatser, vilket skapar en kul och oförutsägbar konstscen. Sedan har en rad nyckelpersoner befunnit sig på plats i staden samtidigt, personer som alla var redo att ta nästa steg i den egna utvecklingen, vilket har lämnat avtryck.

JPN Vad minns du mest från Kunsternes Hus?

MS Att Kunsternes Hus vaknade till liv på ett stort sätt. Potentialen i att vara en innehållsrik mötesplats för flera kulturgrenar, med bas i utställningsverksamhet, infriades. Vi slog besöksrekordet 2015, och jag tycker att den här gamla fina, centrala institutionen i Norge – som verkligen inte hade de bästa

förutsättningarna – förtjänade det. Naturligtvis kommer jag också minnas utställningarna, och det arbete som curator Ida Kierulf och jag lade ner på dem. Det blev en bra blandning av både historiska och samtida, norska och internationella, utställningar.

JPN Nu kommer den Nordiska Paviljongen att återigen delas mellan Sverige, Norge och Finland. Jag känner av egen erfarenhet till komplexiteten i att göra någonting vettigt av dessa förutsättningar. Hur reagerar du på idén om nationella representationer, i synnerhet vår tredelade paviljong?

MS Naturligtvis är det problematiskt att arbeta med idéer som understryker nationell representation, det tror jag de flesta kan enas om. Men förutsättningen kring en nordisk representation i valet av konstnärer, och det faktum att researchområdet i någon mening är avgränsat, står ju klar när uppdraget erbjuds. Idén att arbeta med hela världen som utgångspunkt i Nordiska Paviljongen är inte heller helt självklar för mig, och tänker väl att uppdraget tillfallit mig eftersom jag har en erfarenhet av att jobba i den här delen av världen. Att sammanställa en gruppställning var ett sätt att försöka undkomma idén om nationell representation, ett försök att fokusera på ett annat sammanhang, och på verk av Siri Aurdal, Nina Canell, Charlotte Johannesson, Jumana Manna, Pasi Myllymäki och Mika Taanila. Det framstod som en intressant möjlighet att inleda nya samarbeten och jag lyckades nästan... Av sex medverkande konstnärerna har jag bara arbetat med en tidigare.

JPN Venedigbiennalen, trots alla ständiga rykten om nedläggning eller att den har förlorat sitt inflytande på det internationella konstlivet, slår publikrekord nästan varje år. Vad är din uppfattning av evenemanget som helhet? Vad betyder biennalen för konsten?

MS Jag har svårt att uttala mig om vad biennaler betyder för konsten. Biennaler betyder väl snarare någonting för städer och i bästa fall något för dessa städers konstliv. Venedig är ju en festivalstad, vare sig det handlar om konst, film eller arkitektur – folk i mängder reser dit året runt. För mig är det valet av huvudcurator som är centralt, inte i vilken stad som biennalen äger rum. Är det en person med en intressant verksamhet är det inte märkligt att vi som jobbar med, eller är intresserade av, samtidskonst kommer resande för att se den.

JPN Från och med 1 januari blir du chef på Malmö Konsthall. Det är lite av en återkomst till region som har förändrats drastiskt under de senaste 10–15 åren. Vad kan vi förvänta oss när du väl slagit dig till ro där?

MS Det är sant att det är en typ av återkomst, det var i Malmö som det gick upp för mig för cirka tjugo år sedan att det var möjligt att arbeta med konstnärer och utställningar. Samtidigt så har, precis som du säger, mycket förändrats. Erfarenheten att flytta till Norge lärde mig att man inte ska bestämma alltför mycket på förhand hur programmet skall vara, eller vilken vinkel man skall angripa saker utifrån – förmodligen ändrar man sig ändå när man känt av ekonomin, platsen, behovet. Jag ser fram emot att flytta till Malmö och börja detaljarbetet på plats. Jag kommer vara väldigt nöjd med min första utställning med italienskan Rosa Barba – en utställning som vi har arbetat fram från noll under två månader. Jag hinner precis inviga den tillsammans med Rosa och mina nya kollegor innan jag reser till Venedig för att börja installera i paviljongen. □

Res med Moderna Museets Vänner till Venedigbiennalen, läs mer om det på nästa sida.

Chiharu Shiota, *The Key in the Hand*,
Japanska pavilljongen,
Venedigbiennalen nr 56, 2015.
Foto: Awakening/Getty Images

Följ med till Venedigbiennalen, Documenta och Skulptur Projekte

Text av Anna Hegnell

Att resa med Moderna Museets Vänner är att komma konsten riktigt nära. Tillsammans med andra medlemmar får du se delar av världens just nu mest intressanta samtidskonst. För kunskap och guidning står intendenten från Moderna Museet. Moderna Museets Vänner gör två resor till Venedigbiennalen, på den andra finns ännu flera platser kvar. Documenta i Kassel anordnas vart femte år och Skulptur Projekte i Münster äger rum vart tionde år. I år sammanfaller dessa stora konsthändelser och vi gör nu en resa som går till både Kassel och Münster. Upplevelser du inte vill missa. Följ med!

Venedig, Grand Canal och Rialto.
Foto: gnuckx

Münster, Prinzipalmarkt.
Foto: Rüdiger Wölk

Kassel, Loewenburg.
Foto: Ub12vow

1

Res till Venedigbiennalen med Moderna Museets Vänner

Resa 1: Fre 1–mån 4 sept 2017 (FULLT!)
Resa 2: Fre 15–mån 18 sept 2017

Venedigbiennalen är världens äldsta och mest prestigefylla konstevenemang och år 2017 anordnas biennalen för 57:e gången sedan starten 1895. Utställningarna kommer att äga rum i Giardini och Arsenale samt på olika ställen runt om i staden. Temat för biennalen är Viva Arte Viva och Christine Macel är curator. Christine Macel lägger tonvikt vid den viktiga roll som konstnären har för samtidsdebatten och att injicera vitalitet till den värld vi lever i. Curator för den nordiska paviljongen är Mats Stjernstedt och du kan läsa mer om hans arbete på sidan 15.

Ciceroner på resan den 1–4 september är Joa Ljungberg, intendent Moderna Museet Malmö och Catrin Lundqvist, intendent förmedling Moderna Museet Stockholm. Ciceroner på resan den 15–18 september är Matilda Olof-Ors, intendent Moderna Museet Stockholm och Jo Widoff, intendent Moderna Museet Stockholm. Våra ciceroner ger oss visningar av det mest intressanta paviljongerna på biennalen och tar oss med till utvalda konsthändelser runt om i Venedig.

Resan är endast öppen för medlemmar i Moderna Museets Vänner.

Läs hela programmet och boka resan på varldensresor.se/resor/europa/venedigbiennalen eller kontakta Världens resor på 08-669 55 25 info@varldensresor.se

Begränsat antal platser. Först till kvarn gäller.
Resan arrangeras i samarbete med Världens resor.

Resans pris: 17 800 kr.
Enkelrumstillägg: 5 200 kr.
Antal deltagare: 22–38

Ingår i resans pris

- Flyg ink f ygskatter med f yg t/r från Stockholm med Swiss Air till Venedig (För Köpenhamn gäller samma ankomsttid och avresetid i Venedig, men kan bli annat pris, för Göteborg gäller individuella f yglösningar)
- Del i dubbelrum på 4*-iga Splendid Hotel inklusive frukostbuffé
- Välkomstdrink med snacks
- Välkomstmiddag inklusive dryck
- Båttaxi mellan f ygplats och hotell t/r
- Vaporetobiljetter under hela vistelsen
- Inträdesavgift för två dagar till Venedigbiennalen
- Två ciceroner (intendenter) från Moderna Museet samt en representant från Moderna Museets Vänner.

2

Res till Documenta & Skulptur Projekte i Münster med Moderna Museets Vänner

Fre 8–mån 11 sept 2017

Documenta hålls för 14:e gången sedan sin start 1955. Allt sedan dess har Documenta etablerat sig som ett av världens främsta konstevenemang.

Skulptur Projekte i Münster har ägt rum var tionde år sedan 1977. Hit kommer många av världens mer kända skulpturkonstnärer för att placera verk i det fria runt om i staden. Flera av dessa konstverk blir sedan kvar efter evenemanget.

Vi bor två nätter i Kassel och en natt i Münster. Ciceroner på resan är Iris Müller-Westermann, museichef Moderna Museet Malmö och Ulf Eriksson, intendent förmedling Moderna Museet Stockholm.

Resan är endast öppen för medlemmar i Moderna Museets Vänner.

Läs hela programmet och boka resan på varldensresor.se/resor/europa/venedigbiennalen eller kontakta Världens resor på 08-669 55 25 info@varldensresor.se

Begränsat antal platser. Först till kvarn gäller.
Resan arrangeras i samarbete med Världens resor.

Resans pris: 14 900 kr.
Enkelrumstillägg: 2 500 kr.
Antal deltagare: 22–38

Ingår i resans pris:

- Flyg ink f ygskatter med direktf yg från Stockholm med SAS till Frankfurt och hem från Düsseldorf (f nns bra möjligheter med f yg från Göteborg och Köpenhamn också, men andra priser)
- Del i dubbelrum på 4*-iga Ramada Hotell i Kassel och Schloss Park Hotel Hohenfeld i Münster inklusive frukostbuffé
- Välkomstdrink med snacks
- Välkomstmiddag inklusive dryck
- ICE tåg från Frankfurt f ygplats till Kassel
- Allmänna transporter i Kassel under lördagen och söndagen
- Egen buss från Kassel till Münster samt från Münster till Düsseldorfs f ygplats.
- Inträdesavgift för två dagar till Documenta (Skulptur Projekte har fritt inträde)
- Två ciceroner (intendenter) från Moderna Museet samt en representant från Moderna Museets Vänner

Vänster:

Alla Kungens Hästar/
Jaqueline de Jong,
Stockholm,
25 februari–8 april 2012.

Vi vänner ska vara stolta
över Pontus Hulténs
visningsmagasin efter-
som Moderna Museets
Vänner bidrog med
1 miljon kronor när maga-
sinet byggdes, 2008.

Nedan:

Samtal om Paul Thek.

EXPLOSION!
Måleri som handling,
Stockholm,
2 juni–9 september 2012.

Historia, experimentlusta och nya perspektiv

Text av Ann-Sofi Noring och Daniel Birnbaum

1976 års projekt ARARAT var fortsättning på museets linje med utgångspunkt i 60-talets experiment med konst och teknologi.

Pontus Hulténs visningsmagasin är Moderna Museets experimentella hjärta. Det är varken ett bibliotek, ett lager eller ett vanligt gallerium, utan en plats för presentationer som blandar konst och arkivmaterial – utkast, brev, skisser, modeller och böcker. I rummets övre del hänger konstverk på en rad skärmar som genom en sinnrik mekanik kan sänkas ner på en nivå som gör dem synliga för betraktarna på golvet. Under det rörliga lagret, på den nedre nivån, visas presentationer som ofta kretsar kring tidskrifter, böcker samt arkiv med material som rör produktionen av viktiga konstverk eller utställningar.

Exempelvis ställde den holländska konstnären Jacqueline de Jong – som också var redaktör för tidskriften *The Situationist Times* – samman utställningen *A Small Modification and Dérive of the Pontus Hultén Collection in the Renzo Piano Grotto* häromåret, som förutom egna målningar innehöll verk av bland andra Jasper Johns och Niki de Saint Phalle. Ett annat exempel var presentationen av amerikanen Paul Theks konstnärskap utifrån den brevväxling och fotodokumentation som skedde i anslutning till utställningen *Pyramid*, som gjordes på museet 1971. Under vintern 2016–17 visas utställningen *Komparativ Vandalism: Fotografier ur Asger Jorns arkiv*, som lyfter fram delar av den danske konstnärens grandiosa men oavslutade undersökning av vad han kallade ”nordisk folkkonst”.

Visningsmagasinet kommer framöver att utvecklas till en modernistisk *wunderkammer* där viktiga historiska dokument möter helt nya uttryck. Det blir

en blandning av seminarier, föreläsningar, bokpresentationer och förtätade utställningar. I Dan Grahams film *Rock My Religion*, som producerades av Moderna Museet 1983, ser man den mycket unga Patti Smith skymta fram i ett collage av amerikansk punkrock. Två svenska konstnärer vars expansiva arkiv kommer att lyftas fram är Leif Elggren och Carl Michael von Hausswolff, grundarna av konungariket Elgaland-Vargaland.

Vanligtvis skrivs konsthistorien utifrån det individuella konstnärskapet, ibland med utgångspunkt i enskilda konstverk. Men man ska inte glömma att viktiga konstverk nästan alltid mött sin publik inom ramen för en utställning. Senare tids tilltagande intresse för utställningen som format blir synligt i en växande litteratur kring inflytelserika utställningar och en rad livaktiga studieprogram som fokuserar på den relativt nya disciplin som kallas *curatorial studies*. Det är i mångt och mycket detta perspektiv som styr presentationerna i visningsmagasinet, där material som rör vissa legendariska utställningar lyfts fram i vitriner, för tillfället *Rörelse i konsten* (1961), *Hon – en katedral* (1966), *Flyktpunkter* (1983), en viktig introduktion av konceptuell konst, samt *Implosion – ett postmodernt perspektiv* (1986), som introducerade postmodernismen i Sverige. Moderna Museet har ända sedan sina första år varit en av de platser där själva idén om vad en utställning kan vara gång på gång har omförhandlats. Framöver kommer dessa utställningar att kompletteras av andra legendariska projekt som

exempelvis *ARARAT (Alternative Research in Architecture, Resources, Art and Technology)* (1976), ett viktigt inlägg i den ekologiska debatten; *Efter muren* (1999), en presentation av den samtida konsten i Östeuropa; *What if* (2000), den första större utställningen av relationell konst i Sverige; *Explosion* (2012), en presentation av måleriet som performance. De introducerade alla nya generationer av konstnärer och nya teoretiska perspektiv på vad det är att ställa ut konst. På så vis tecknas en annorlunda historia, som inte bara är retrospektiv utan också *introspektiv*. I visningsmagasinet blickar museet så att säga in i sig självt. □

EXPLOSION! Måleri som handling, Stockholm, 2 juni–9 september 2012.

Tisdagsklubben våren 2017

Tisdagsklubben – vår programverksamhet med specialvisningar, föreläsningar med mera fritt för Moderna Museets Vänner. Tisdagsklubben är enbart öppen för medlemmar och medlemskortet måste visas upp. Tisdagsklubben äger rum i Stockholm.

Baren på Moderna Museet är öppen varje tisdagskväll med specialpriser för Moderna Museets Vänner. □

Intendent Ulf Eriksson är programansvarig för Tisdagsklubben. Har du idéer och tips om programmet? Kontakta Ulf, u.eriksson@modernamuseet.se.

14

FEBRUARI

Björn Norberg på Dome of Visions

Framtidens hållbara samhälle kräver nytänkande, nya samarbeten och innovationer. Dome of Visions är en visionär och inspirerande mötesplats som bjuder in till samtal kring en hållbar framtid. Konsten har en självklar plats i domen där mötet mellan kultur, forskning och näringsliv är en viktig förutsättning. Curator Björn Norberg tar emot oss i domen. domeofvisions.se

Valhallavägen 79
kl 18.30

21

FEBRUARI

Lena Essling om *Marina Abramović: The Cleaner*

Marina Abramović är en av vår tids mest omtalade konstnärer – känd som en banbrytande föregångare inom performance och en konstnär som idag fortsätter att pröva gränserna för konstupbegreppet. Utställningen produceras i nära samarbete med konstnären och är hennes första betydande retrospektiv i Europa. Curator Lena Essling berättar om utställningen.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

28

FEBRUARI

Martin West om konsten på Nya Karolinska

Konsten på Nya Karolinska sjukhuset är den största konstinsatsningen i svensk offentlig miljö någonsin. Projektledare Martin West från Kulturförvaltningen på Stockholms läns landsting berättar om arbetet som haft ambitionen att låta konsten i sjukhuset ha som funktion att vara konst. konstennyakarolinskasolna.wordpress.com

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

7

MARS

Platform Stockholm

Platform Stockholm är ett ateljékollektiv och ett projektrum för samtidskonst. Här arbetar över hundra kulturproducenter, främst konstnärer men även designers, författare, fotografer och arkitekter. Medlemmarna uppmanas att använda ett nätbaserat röstningssystem för praktiska beslut. Konstnären Cameron MacLeod, en av grundarna, tar emot oss och berättar om verksamheten tillsammans med några av föreningens medlemmar som öppnat sina ateljéer för oss denna kväll. platformstockholm.com

Färgkontoret,
Lövholsgränd 12
Liljeholmen
kl 18.30

14

MARS

Konstnärssamtal: Loulou Cherinet

Möt konstnären Loulou Cherinet i samband med hennes utställning *Moment: Loulou Cherinet* som utgår från hur makt och språk forcerar kategoriseringar och förenklingar. I fokus står en språklig logik som grundar sig på skillnad och negativa definitioner, såsom innanför/utanför. I utställningen visas ett omfattande nyproducerat verk tillsammans med tidigare arbeten.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

21

MARS

Johanna Holm Norrвик om Depositioner

Statliga myndigheter, museer och andra kulturinstitutioner kan ansöka om lån på lång tid, så kallad deposition, av föremål ur Moderna Museets samling. För närvarande är ca 1 500 konstverk ur samlingen deponerade hos omkring 200 mottagare i Sverige och utomlands. Depositionsansvariga Johanna Holm Norrvik berättar om utmaningarna i att placera konst bland annat i Riksdagen, på Haga slott, olika departement, ambassader, högskolor och andra spännande platser.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

28

MARS

Daniel Birnbaum: Framför/bakom linsen

Under året kommer vi att se flera utställningar på museet som fokuserar på fotograf och fotobaserad konst. Överintendent Daniel Birnbaum berättar om bakgrunden till satsningen och om fotografns roll i den samtida konsten.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

4

APRIL

Claes Moser om J.A.G. Acke och Villa Akleja

Konstnären J.A.G. Acke levde och verkade i Vaxholm efter att han flyttat till Villa Akleja 1901. Den vackra villan bebos idag av Sanna Evers och Claes Moser som är en stor samlare av Ackes konst. Nu visas huset och konstsamlingen, som bland annat rymmer 150 verk av Acke, för allmänheten. Samlingen omfattar alla tidsperioder ur Ackes liv, och inkluderar flera av konstnärens huvudarbeten. Möt Claes Moser som berättar om J.A.G. Acke och Villa Akleja. Claes och Sanna bjuder oss också på vin och en laxtoast. villaaakleja.se

Villa Akleja,
Pilgatan 5,
Vaxholm
kl 18.30

Antal platser är begränsat till 45 personer. Anmäl till mmv@modernamuseet.se eller 08 5202 36 50. Först till kvarn gäller!

J.A.G. Acke vid staffliet

11

APRIL

Konstnärssamtal: Annika Eriksson

Möt konstnären Annika Eriksson som är aktuell under våren på Moderna Museet Malmö med en separatutställning. Annika Eriksson är en av Sveriges internationellt mest uppburna konstnärer och utställningen *Annika Eriksson – Det sociala* är den första större genomlysningen av hennes konstnärskap i konstnärens födelsestad Malmö.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

18

APRIL

Anna Tellgren om *Skrivet i ljus – de första fotograferna*

Utställningen *Skrivet i ljus – de första fotograferna* tar sin utgångspunkt i Moderna Museets samling av fotograf från 1800-talets andra hälft. Här kan du se museets unika daguerreotypsamling och verk av några av historiens internationellt mest kända fotografer som Julia Margaret Cameron, Oscar Gustave Rejlander och Carleton E. Watkins. Curator Anna Tellgren berättar om utställningen.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

25

APRIL

Besök hos Mossutställningar

Mossutställningar är en ideell förening som grundades 2004 med syftet att nyttja stadens tomrum för konstnärlig praktik och tänja på begreppet offentlig konst. Föreningen bedriver också sedan 2006 ateljéverksamhet i Stockholm. Tisdagsklubben har tidigare besökt föreningen när de hade lokalerna *Nya kontoret* vid Stureplan. Nu ligger föreningen och ateljéerna på 4 000 kvm i Sveriges Televisions före detta "Fiktionshus" i Värtahamnen. Vi får en presentation av verksamheten och bjuds in i ett urval av de nittiotal ateljéer som huserar här. mossutställningar.com

Mossutställningar,
Hangövägen 18,
Värtahamnen
kl 18.30

2

MAJ

Magnus af Petersens om *Moment: Svensk fotobaserad konst*

Med anledning av årets satsning på fotograf och fotograf baserad konst presenterar vi den samlingsbaserade utställningen *Moment: Svensk fotobaserad konst*. Utställningen rymmer såväl samtida klassiker som spännande nyförvärv. Curator Magnus af Petersens ger en introduktion.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

9

MAJ

Jo Widoff inför Marie-Louise Ekman

Marie-Louise Ekman rör sig mellan konst, teater och film och låter det ena glida över i det andra. I Ekmans bildvärldar upprepas ofta tillskrivade scener hämtade ur vardagen där relationer och roller förskjuts och teatern återkommer som metafor. I sommarens stora separatutställning med Ekman presenteras en större serie nya målningar men också verk från sent 1960-tal och framåt. Curator Jo Widoff ger en introduktion inför utställningen.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

STOCKHOLM

Tempo dokumentärfestival i samarbete med Moderna Museet och utställningen *Marina Abramović – The cleaner*

The Space In Between:
Marina Abramović and Brazil
Tisdag 7 mars kl 18

Under en esoterisk resa till Brasilien söker Marina Abramović efter de spirituella naturkrafter som finns nedärvt i den brasilianska infödda befolkningens kultur. Hon möter schamaner och spirituella healers för att söka läkning för sina känslomässiga sår. Konstnären medverkar.

Regi: Gustavo Almeida och Marco Del Fiol
Längd: 86 minuter
Språk: engelska och portugisiska
Plats: Auditoriet, plan 2, Moderna Museet
Biljetter: tempofestivalen.se

Marina Abramović, *Balkan Baroque*, Performance, 4 days, 6 hours, XLVII Biennale Venice, June, 1997.
© Marina Abramović/Bildupphovsrätt 2017

FÖRELÄSNINGAR

What is human? Två föreläsningar om mänsklighetens villkor i relation till vetenskap och filosofi

Lördag 11 februari kl 15
Existential Risk and Humanity's Future.

Föreläsning med Andrew Snyder-Beattie,
Director of Research vid the Future of Humanity Institute,
Oxfords universitet.
Plats: Auditoriet, plan 2.
På engelska, fri entré.
I samarbete med Handelshögskolan/
Stockholm School of Economics

Lördag 21 januari kl 15
The Brain of History or
The Mentality of the Anthropocene.

Föreläsning med Catherine Malabou, professor i filosofi
vid Centre for Research in Modern European Philosophy,
Kingston University, London.
Plats: Auditoriet, plan 2.
På engelska, fri entré.
I samarbete med Handelshögskolan i Stockholm/
Stockholm School of Economics

Re-performances i utställningen *Marina Abramović – The cleaner*

18 feb–21 maj 2017

Cleaning The Mirror (1995)

Det här är andra gången verket återskapas sedan originalversionen 1995, när det endast uppfördes för en videofilmning. Abramović sitter med ett skelett i famnen. Bredvid henne finns en hink med tvålvatten och en borste. Hon skrubbar frenetiskt skelettets olika delar för att rengöra det.

Dagligen under hela utställningsperioden 18 feb–21 maj 2017, sex timmar om dagen:
tisdag och fredag kl 14–20,
onsdag och torsdag kl 12–18,
lördag och söndag kl 12–18.

Art Must Be Beautiful, Artist Must Be Beautiful (1975)

Denna performance uruppfördes och dokumenterades på Charlottenborg Art Festival i Köpenhamn. Abramović sitter naken med en borste i ena handen och en kam i den andra. I nästan en timme borstar hon håret våldsamt, sliter, drar och river i det samtidigt som hon upprepar mantrat: "art must be beautiful, artist must be beautiful" ("konsten måste vara vacker, konstnären måste vara vacker"). Verket har återskapats två gånger tidigare.

Verket visas vid åtta tillfällen under lördagar och söndagar.
Se modernamuseet.se för aktuell information.

Freeing series (1975)

Med en serie performanceverk tog Marina Abramović avsked av sin bakgrund när hon beslutat sig för att lämna Belgrad. I *Freeing the Voice* skriker hon tills hon förlorar sin röst. I *Freeing the Memory* rabblar hon alla ord som faller henne in på serbiska tills hon inte längre kommer på några fler. I *Freeing the Body* dansar hon till trumackompanjemang med en själ för ansiktet tills hon faller ihop av utmattning.

Verken visas vissa fredagar kl 15 under mars till maj,
se modernamuseet.se för aktuell information.

NYHET! TEMAVISNINGAR

Samlingen

Följ med på en tematisk visning där vi utforskar samlingen ur olika perspektiv. Visningen kostar ingenting och du behöver inte anmäla dig i förväg. Välkommen!

Visningarna äger rum på
onsdagar kl 12
torsdagar kl 15
lördagar kl 15
se modernamuseet.se

Konstnär och kvinna 1915–2015

Upptäck Sigrid Hjertén, Hilma af Klint, Ljubov Popova, Atsuko Tanaka, Niki de Saint Phalle, Louise Bourgeois med flera.

Våra mest älskade och några hatade

Se några av Moderna Museets mest uppskattade konstverk och några som inte alltid varit lika populära. Hör om vännernas generösa och modiga donationer.

100 år av fotobaserad konst i Moderna Museets samling

Välkommen till en temavisning av samlingen! Upptäck fotografiska verk av Aleksandr Rodtjenko, Man Ray, Francesca Woodman, Annika von Hausswolff, Wolfgang Tillmans och Cindy Sherman.

Om din och min samling

De här visningarna hinner du gå på före Tisdagsklubben. Intendent, konservator, chef eller pedagog från Moderna Museets visar ett utvalt verk varje tisdag kl 17.30 mellan den 14 februari och 30 maj. Visningarna är gratis och du behöver inte anmäla dig.

MALMÖ

VERNISSAGE

Annika Eriksson: *Det sociala*

Fredag 10 mars kl 18–21

Exklusiv förhandsvisning för Moderna Museets Vänner kl 18–19. Kl 18.15 hälsar museichef Iris Müller-Westermann välkommen och utställningens curator Joa Ljungberg ger en introduktion till utställningen tillsammans med konstnären. Utställningen pågår på Moderna Museet Malmö 11 mars–4 juni 2017. Vi bjuder på vin. Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Ta med ditt medlemskort.

VERNISSAGE

Fredrik Roos Stipendium 2017

Tisdag 28 mars kl. 17–20

Exklusiv förhandsvisning för Moderna Museets Vänner kl 17–18. Kl 17.15 hälsar museichef Iris Müller-Westermann välkommen och stipendiemottagarna presenteras. Vi bjuder på vin. Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Ta med ditt medlemskort. Utställningen pågår på Moderna Museet Malmö 28 mars–16 april 2017

VERNISSAGE

Malmö brinner

Fredag 21 april kl 18–21

Exklusiv förhandsvisning för Moderna Museets Vänner kl 18–19. Kl 18.15 hälsar museichef Iris Müller-Westermann välkommen och utställningens curatorer Clemens Altgård och Ola Åstrand ger en introduktion till utställningen. Vi bjuder på vin. Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Ta med ditt medlemskort. Utställningen pågår på Moderna Museet Malmö 22 april–10 september 2017.

Öppningen av Wanås Konst

Söndag 7 maj

Moderna Museets Vänner besöker som vanligt öppningen av Wanås Konst. Reservera söndagen den 7 maj. Mer info kommer i nyhetsbrev och på modernamuseet.se/mmv.

Vänner vid Nathalie Djurberg & Hans Bergs verk, Wanås Konst 2016.
Foto: Anna Hegnell

Foto: Hanna Ukura

Välkommen på
BRUNCH
i nyrenoverade lokaler
lördagar & söndagar
klockan 11–16

150 kr/person för Moderna Museets Vänner.
Ta med annonsen. Gäller till 26 mars 2017.
Ej i kombination med andra rabatter.

Restaurangen
Moderna Museet
08 520 236 60
info@momumat.se
www.momumat.se

MoMuMat

Beckers Konstnärstipendium firar 30 år.
Jubileumsutställning med 2017 års mottagare
Anna Camner och tidigare stipendiater:

Tomas Lundgren, Julia Bondesson, David Molander, Sara Möller, Elin Behrens, Maria Nordin, Maurits Ylitalo, Per Mårtensson, Ulrika Sparre, Fredrik Hofwander, Nathalie Djurberg & Hans Berg, Albin Karlsson, Patric Larsson, Magnus Larsson, Annika Larsson, Christian Partos, Linn Fernström, Jockum Nordström, Thomas Karlsson, Peter Geschwind, Karin Wikström, Peter Ojstersek, Richard G Carlsson, Maria Lindberg, Karin Granqvist, Ingela Johansson, Johan Widén, Ulf Rollof, Anders Widoff, Mats Caldeborg, Annette Senneby, Dan Wolgers, Mikael Ericsson och Kent Karlsson.

28/I–12/3 FÄRGFABRIKEN

Marina Abramovic,
The Hunt Chair for Animal Spirits, 1998.

**WANÅS
KONST**

Som medlem i MMV får du

Fri entré till alla utställningar

Moderna Museet i Stockholm och Malmö, ArkDes, Nationalmuseum, Gripsholms Slottssamling, Wanås Konst, samt i Oslo Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst och samtliga av Nasjonalmuseets museer. Fri entré på Färgfabriken men observera att konstmässan Market kommer att äga rum 24 till 26 mars 2017 på Färgfabriken och då gäller entréavgift MMV-pris 70 SEK istället för (120 SEK ordinarie pris.)

Fritt tillträde till 26 specialvisningar

ateljébesök, konstnärssamtal, föreläsningar med mera i Tisdagsklubben på Moderna Museet Stockholm.

Vernissageinbjudningar

till MMVs exklusiva vernissager och Vännernas timme på Moderna Museet i Stockholm och Malmö.

Vårt medlemsmagasin

med artiklar, inbjudningar och förhands information om utställningar och program. Utkommer med tre nr/år.

Inbjudningar till resor

med intendenten från Moderna Museet som ciceroner.

Rabatt i Butiken Moderna Museet

20% rabatt i Butiken på aktuella utställningskataloger, 10% rabatt på konstböcker och allt annat i museets butiker i Stockholm och Malmö. Dessutom specialerbjudanden.

Rabatt på restauranger & caféer

10% rabatt hos Restaurangen & Kaffebaren på Moderna Museet i Stockholm, 10% rabatt hos Café Blom på ArkDes. 10% rabatt hos café Njutbar på Moderna Museet Malmö. Specialerbjudanden i samband med vernissager och Tisdagsklubben. Gäller ej alkohol och juicer.

Signerade och numrerade verk

Förtur att köpa MMVs editioner, signerade och numrerade verk av utställande konstnärer på Moderna Museet.

Vänskapspris på prenumerationer

Konstperspektiv – 4 nr för 175 kr (ord. pris 290 kr). Teckna en helårsprenumeration på konstperspektiv.nu

Nyhetsbrev

Vi skickar nyhetsbrev ca två gånger i månaden med inbjudningar, erbjudanden och information. Om du vill ha våra nyhetsbrev men inte får dem beror det på att vi inte har din e-postadress eller har en felaktig e-postadress till dig. Uppdatera genom att skicka ett mail till mmv@modernamuseet.se.

Medlemsavgifter

När det är dags att förnya ditt medlemskap skickar vi ett erbjudande om det. Du kan även förnya det i museets entrékassa eller på vår webbplats.

1 år 480 kr/medlem, 700 kr/par,
250 kr/medlem under 30 år
3 år 1 300 kr/medlem, 1 900 kr/par.

Ständigt medlemskap: 9 600 kr/medlem, 14 000 kr/par. Medlemskap i Moderna Museets Vänner är en uppskattad present och du köper enkelt ditt gåvomedlemskap i entrékassan på Moderna Museet eller på vår webbplats: modernamuseet.se/mmv

Kontakta oss om du har frågor!

mmv@modernamuseet.se alt. 08-5202 3650.
Vårdarna i entrékassan på Moderna Museet hjälper dig gärna också med alla slags medlemsärenden.

Denna kupong ger medlemmar
i Moderna Museets Vänner

**20% rabatt
i Butiken**

Klipp ut och ta med kupongen.

Gäller till sista april 2017.

Gäller vid ett köptillfälle i Butiken på Moderna Museet i Stockholm eller Malmö (ej näthandel).
Glöm inte att ta med ditt medlemskort.
Går ej att kombinera med andra rabatter eller rea.

MODERNA MUSEET

**Café
Blom**

10% rabatt* för Moderna Museets Vänner

*Dock ej på alkoholhaltiga drycker

ArkDes

Vännernas Vänner

ArkDes

Josef Frank – Against Design
10 mars – 27 aug 2017
arkdes.se

Nationalmuseum

Eero Aarnio
Nationalmuseum Design i
Kulturhuset Stadsteatern.
8 februari – 23 april 2017

Projektkontainern
Johanna Törnqvist,
Project Precious Trash
8 februari – 17 april 2017

Raine Navin &
Gunilla Skyttla,
Konsten & Livet
– ett fullskalelabb
21 april – 11 juni 2017
nationalmuseum.se

Färgfabriken

Beckers konstnärstipendium
2017–30-årsjubileum
28 januari – 12 mars 2017

Market Art Fair

24–26 mars 2017
Observera att särskilda öppettider
och priser gäller under mässan.

Full Speed Ahead

Retrospektiv utställning med
Marianne Lindberg De Geer
6 maj – 26 november 2017

fargfabriken.se

**Gripsholms
Slottssamling**

kungahuset.se/kungliga-sloten/gripsholmsslott

Wanås Konst

Påsköppet med Återblick 1987
14 april – 24 september, 2017

Sculpture Motion

7 maj – 5 november 2017
wanas.se

Astrup Faernley Museet

Murakami by Murakami
9 feb – 14 maj 2017

The World is Made of Stories

4 dec 2015 – 31 maj 2017
afmuseet.no

**Nasjonalmuseets
museer**

nasjonalmuseet.no

**Heine Onstad
Kunstsenter**

Irma Salo Jøger –
På en varm dag
13 jan – 16 april 2017
hak.no

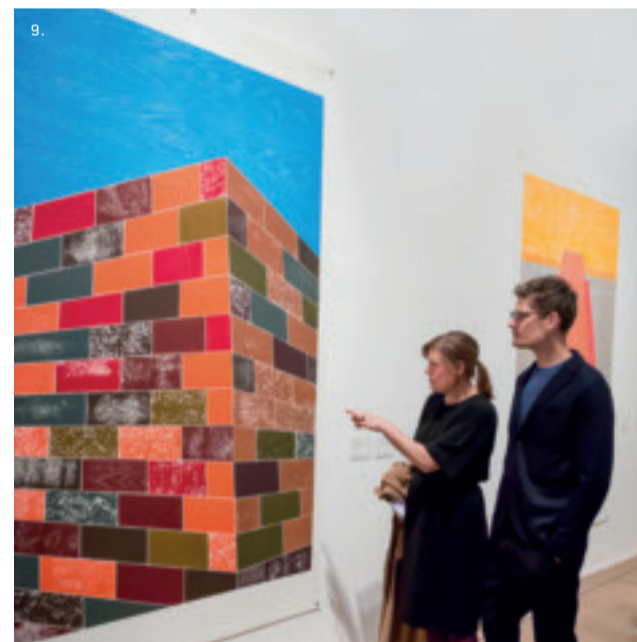

VERNISSAGE

Thomas Schütte: United Enemies

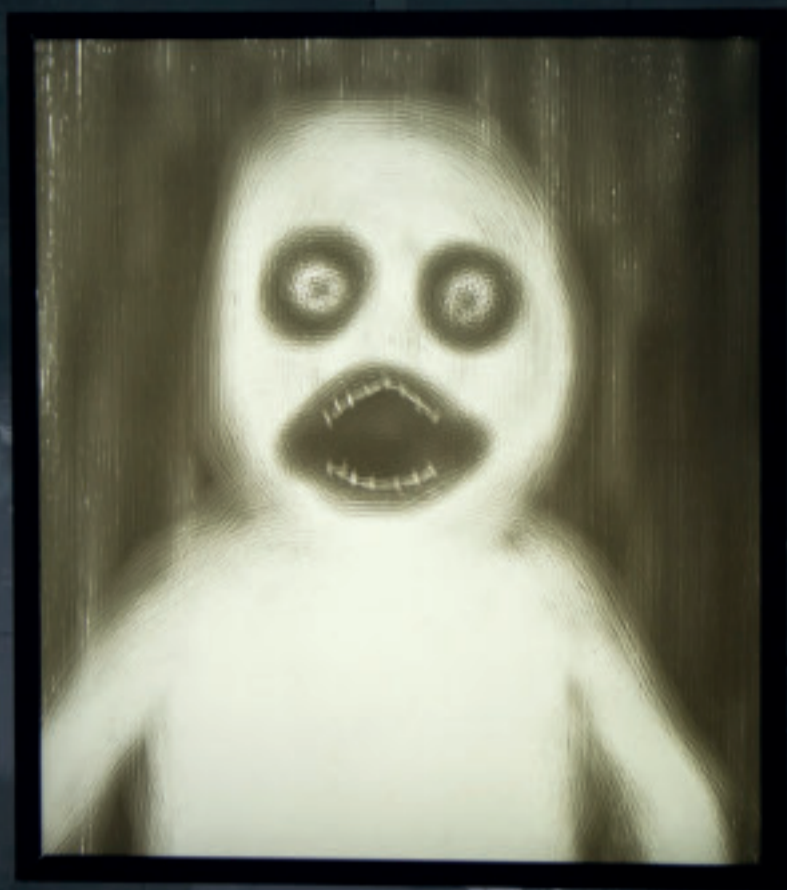
Stockholm 6 oktober 2016

1. Före varje vernissage har Restaurangen öppet exklusivt för Moderna Museets Vänner och erbjuder tvårätters meny till Vännerspris 2. Konstnär Thomas Schütte framför sitt verk *United Enemies*, 2011
3. Johan och Vanja Lycke vid *Krieger*, 2012 4. Överintendent Daniel Birnbaum och utställningens curator intendent Matilda Olof-Ors visar katalogen som Vännerna har rabatt på 5. Jean-Baptiste Béranger och Emilia Engblad vid *United Enemies*, 2011 6. Peter Westman, Karin Broos och Marc Broos vid *Gartenzwerge*, 2015–2016 7. Ritva Ståhl och Berit Vedin-Klevbrand vid *Efficiency Men*, 2005 8. Olle och Felix Berg vid verket *Aluminiumfrau Nr. 17*, 2009 9. Teresa och David Castenfors begrunder *From the series Woodcuts*, 2011, *Brick Wall* 10. Jakob Ojanen, Jesper Nyrén och Joakim Ojanen framför *From the series Woodcuts*, 2011, *Double Window* 11. Andreas Gedin, Astrid Sylwan, Towe Chomatre och Jan Hietala

Foto: Anders Fredriksén

Annika Eriksson, *Something is here nothing is here (Horror)*, 2015.
© Annika Eriksson

Marina Abramović, *The Hero*, 2001.
© Marina Abramović/Bildupphovsrätt 2017
Foto: TheMahler.com

Moderna Museet Malmö *Annika Eriksson: Det sociala*

Välkommen på vernissage
Fredagen den 10 mars kl 18–21

Exklusiv förhandsvisning för Moderna Museets Vänner kl 18–19.
Kl 18.15 hälsar museichef Iris Müller-Westermann välkommen
och utställningens curator Joa Ljungberg ger en introduktion till
utställningen tillsammans med konstnären.

Vi bjuder på vin. Inbjudan är personlig och gäller för två personer.
Ta med ditt medlemskort.

Utställningen pågår på Moderna Museet Malmö
11 mars–4 juni 2017

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
modernamuseet.se/mmv

MODERNA MUSEET

Moderna Museet Stockholm *Marina Abramović – The Cleaner*

Välkommen på vernissage i närvaro av konstnären
exklusivt för Moderna Museets Vänner
Onsdagen den 15 februari kl 19–21

Överintendent Daniel Birnbaum och vice museichef Ann-Sofi Noring
hälsar välkommen kl 19.30 på entréplanet. Därefter ger utställningens
curator Lena Essling en introduktion till utställningen. Introduktionen
sänds samtidigt på storbild i Auditoriet. Performances under kvällen.

Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Du behöver inte anmäla
att du kommer men ta med ditt medlemskort! Vi bjuder på vin och musik.
Entré via huvudentrén, Exercisplan.

Vännernas timme:
Restaurangen håller specialöppet för MMVs medlemmar före vernissagen
och erbjuder en meny till vänskapspris i Restaurangen: huvudrätt, dessert,
kaffe och ett glas vin till vänskapspris 185 kr/pers (ord. pris 229 kr).
Erbjudandet gäller kl 16–21 för dig och en vän. Entré till Restaurangen kl 18–19
endast via altanen mot sjösidan. Museet är stängt kl 18–19. Antalet platser är
begränsat i Restaurangen. Ingen förhandsbokning till Restaurangen.

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
modernamuseet.se/mmv

Utställningen pågår på Moderna Museet Stockholm 18 februari–21 maj 2017.
Utställningen organiseras av Moderna Museet i samarbete med
Louisiana Museum of Modern Art.

MODERNA MUSEET

MANNHEIMER
SWARTLING

THE wineagency